

IZRAELIS OKUPUOTOJE PALESTINOS TERITORIJOJE TRYPIA ŽMOGAUS TEISES. REIKALAUJAME SUSTABDYTI ES IR IZRAELIO ASOCIACIJOS SUSITARIMĄ

Pagal 2000 m. įsigaliojusį ES ir Izraelio asociacijos susitarimą, **Europos Sąjungos ir Izraelio ekonominiai santykiai reglamentuojami laisvosios prekybos zona**. Šis susitarimas yra ES ir Izraelio santykių pagrindas: juo reglamentuojama prekyba ir investicijos bei nustatoma Izraelio dalyvavimo ES programose, pavyzdžiui, „Europos horizontas“, sistema.

Susitarimo 2-ajame straipsnyje nurodyta, kad pagarba žmogaus teisėms yra esminis tiek šio susitarimo, tiek ir visų ES bei Izraelio santykių elementas.

2-asis straipsnis:

„Šalių santykiai ir visos paties Susitarimo nuostatos grindžiamos pagarba žmogaus teisėms ir demokratijos principams, kuriais vadovaujantis vykdoma vidaus ir tarptautinė politika ir kurie yra esminis šio Susitarimo elementas.“

Tarptautiniai teismai:

2024 m. sausio 26 d. **Tarptautinis Teisingumo Teismas (TTT) nusprendė, kad dabartiniai Izraelio veiksmai Gazoje kelia genocido pavojų**, ir nurodė Izraeliui imtis priemonių užkirsti tam kelią. Kovo 28 d. TTT dar kartą liepė Izraeliui įgyvendinti šias laikinas priemones. Gegužės 24 d. TTT vėl nurodė Izraeliui nedelsiant nutraukti karinį puolimą Rafoje ir atidaryti Rafos kontrolės punktą, kad būtų galima netrukdomai teikti humanitarinę pagalbą. Izraelis nei vieno šių privalomų nurodymų nepaisė.

2024 m. liepos 19 d. TTT paskelbė patariamąją nuomonę „Dėl Izraelio politikos ir praktikos okupuotoje Palestinos teritorijoje, įskaitant Rytų Jeruzalę, kylančių teisinių pasekmių“. Viena pagrindinių jos išvadų yra ši: **Izraelis okupuotoje Palestinos teritorijoje pažeidžia pagrindinius tarptautinės teisės principus, todėl Izraelio buvimas joje yra neteisėtas**

Izraelio okupuotai Palestinos teritorijai, įskaitant Vakarų Krantą, Rytų Jeruzalę ir Gazos Ruožą. Teismas taip pat pabrėžė, kad Izraelis pažeidžia JT konvencijoje dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo įtvirtintą rasinės segregacijos ir apartheido draudimą. Teismas laikosi nuomonės, kad „**visos pasaulio valstybės yra įpareigosios neteikti pagalbos ir nepadėti palaikyti padėties, susidariusios dėl neteisėto Izraelio buvimo okupuotoje Palestinos teritorijoje**“.

2024 m. lapkričio 21 d. **Tarptautinis**

Baudžiamasis Teismas išdavė arešto orderius Izraelio ministrui pirmininkui Benjaminui Netanyahu ir buvusiam Izraelio gynybos ministrui Yoavui Gallantui **dėl karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmoniškumui**.

Tačiau Izraelis žmogaus teisių pažeidimus pradėjo vykdyti gerokai prieš 2023 m. spalį, ir jie neapsiriboja tik Gaza. **Europos Taryba taip pat yra ne kartą išreiškusi susirūpinimą dėl Izraelio vykdomos nausėdijų plėtros, Gazos Ruožo blokados ir neproporcingos jėgos naudojimo**. Įrodymai apie Izraelio pagrobtų palestiniečių kankinimą ir nežmonišką elgesį su jais, įskaitant seksualinę prievartą, yra išsamiai dokumentuoti.

ES privalo laikytis vieningos pozicijos ir pasmerkti Izraelio sistemiškai vykdomus žmogaus teisių, tarptautinės humanitarinės teisės, JT konvencijos dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo pažeidimus, taip pat tai, kad Izraelis visiškai nepaiso ES susirūpinimo žmogaus teisėmis. Be to, **ES turi imtis priemonių užtikrinti, kad ES veiklos neprisidėtų prie okupacijos, rasinės segregacijos ir apartheido bei kitų tarptautinės teisės pažeidimų**.

Tai, kad Izraelio ir ES asociacijos susitarimą būtina sustabdyti, yra nebe diskusijų klausimas, o pačios ES, įskaitant ir Lietuvą, pareiga laikytis savo deklaruojamų principų ir vertybių. Priešingu atveju tai reikštų pritarimą dabartiniam grubiam teisės normų nepaisymui, kuris įmanomas dėl dešimtmečius trukusio Izraelio nebaudžiamumo, ir sukurtų pavojingą pasaulinį precedentą.

ES yra didžiausia Izraelio prekybos partnerė, kuriai 2022 m. teko 28,8 proc. jo prekybos prekių.

31,9 proc. viso Izraelio importo sudarė importas iš ES, o 25,6 proc. jo eksporto atkeliavo į ES.

Bendra ES ir Izraelio prekyba prekėmis 2022 m. sudarė 46,8 mlrd. eurų.